

Doç. Dr.
Şeref Kalaycı

Murat Kaya

Basel II'nin KOBİ'ler Üzerine Etkisi ve KOBİ'lerin Farkındalıklarına Yönelik Bir Araştırma

Doç. Dr. Şeref KALAYCI

Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF.

Murat KAYA

Süleyman Demirel Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özet

Bu çalışmanın amacı, Basel II'ye geçiş sürecinde yaşanacak gelişmelerin KOBİ'ler üzerine olan etkilerinin incelenmesidir. Çalışmada öncelikli olarak Basel I ve Basel II sermaye yeterliliği uzlaşlarına değinilmiş ve ardından Basel II'nin KOBİ'ler üzerine muhtemel etkileri açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın uygulama bölümünde ise Antalya ve Isparta illerinde faaliyet gösteren 52 adet KOBİ'ye, Basel II'nin muhtemel etkilerinin belirlenmesi ve KOBİ'lerin Basel II'ye olan farkındalıklarının ölçülmesine yönelik olarak uygulanan anket çalışması ve sonuçlarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Basel II, kredi derecelendirme, sermaye yeterliliği, KOBİ.

JEL Sınıflaması: K20, G20, G30.

Abstract (The effects of Basel II on SMEs and Search About awareness of SME)

The purpose of this study is to investigate the effects of events on SMEs being happened in the period of Basel II. First of all study comes Basel I and Basel II capital adequacy standarts and secondly it is explained the effects of Basel II on SMEs. In the methodology part, a questionnaire has been done on 52 SMEs in Antalya and Isparta cities in order to measure their awareness on Basel II. Study ends with conclusion parts.

Key Words: Basel II, credit assessment, capital adequacy, SME.

JEL Classification: K20, G20, G30.

1. Giriş

Finansal piyasalarda risk, teknolojinin hızlı gelişimi, piyasalar arasında hızlı sıcak para akımlarının yaşanması ve finansal enstrüman çeşidinin artıp daha karmaşık bir yapıya ulaşması gibi etkenlere bağlı olarak, küreselleşme ile birlikte artış göstermiş olup, artan bu riskten en çok etkilenen finansal birimler bankalar olmuştur. Artan riske bağlı olarak birçok ülkede bankacılık krizleri yaşanmış ve krizler kaynaklandığı ülke sınırlarını aşarak

küresel boyutta finansal piyasaları olumsuz etkilemiştir.

Bankacılık sisteminde yaşanan bu krizlerin temelinde, finansal piyasalarda artan riske karşılık, bankaların bu riskleri iyi ölçememeleri ve bunun sonucu olarak riskin yönetilememesi yatmaktadır.

Bankacılık sisteminde etkin risk yönetimi uygulamalarının temel unsurlarından birisi sermaye yeterliliğinin sağlanmasıdır. Sermaye yeterliliği, finansal kurumların maruz kaldıkları risklere karşılık olarak, finansal yükümlülüklerini sağlayabi-

lecek düzeyde likit varlığa sahip olmalarını ifade etmektedir. Bankacılıkta sermaye yeterliliğinin sağlanması, öngörülemez kısa ve orta vadede ortaya çıkabilecek zararların önlenmesi ve bankalarla işlem yapan iktisadi kuruluşlar ile yatırımcılara güven vermesi açısından önem arz etmektedir (Uludağ, 2001, s.6).

Bankacılık sisteminde etkin risk yönetimi uygulamalarının gerçekleştirilmesi ve sermaye yeterliliğinin sağlanmasına yönelik olarak uluslararası boyutta standartların belirlendiği ilk uzlaşma olan Basel I, 1988 yılında Basel Bankacılık ve Denetim Komitesi tarafından yayımlanmıştır. Bu uzlaşmanın, bankacılık sisteminde karşılaşılan riskleri kredi riski ile sınırlandırması ve finansal piyasalardaki hızlı gelişme karşısında yetersiz kalması nedenleri ile ikinci sermaye yeterliliği uzlaşması olan Basel II, 2004 yılında Komite tarafından yayımlanmıştır.

2. Basel I Sermaye Yeterliliği Uzlaşması

Uluslararası düzeyde sermaye yeterliliği standartlarının belirlenmesine yönelik olarak hazırlanan ilk uzlaşma olan Basel I, Uluslararası Ödemeler Bankası'na bağlı olarak faaliyet gösteren Basel Bankacılık ve Denetim Komitesi tarafından 1988 yılında yayımlanmıştır (Yayla, Türker Kaya, 2005, s.2). Basel I'de sermaye yeterliliği düzenlemelerinin uluslararası boyutta uyumlaştırılması ve bankalar arasındaki rekabet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması temel amaç olarak belirlenmiştir.

Basel I, uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bankaların en az % 8 yasal sermaye yeterlilik oranı (SYO) ile faaliyette bulunması esasını getirmiş olup, uzlaşmada sermaye yeterliliğinin hesaplanması aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir.

$$SYO = \frac{\text{Özkaynak}}{\text{Kredi Riski}} \geq \% 8$$

Kredi riski, bankaların müşterilerine kullandığı kredinin, almış oldukları menkul kıymetin veya çeşitli sebeplerle verdikleri paranın tamamı veya bir kısmı-

nın geri dönüşünün olmamasını ifade etmektedir (Sezer, 2006, s.6). Basel I'de sermaye yeterliliği hesaplamasının temelini kredi riski oluşturmuştur. Basel I'in yürürlüğe girmesini izleyen yıllarda, piyasalardaki faiz oranları ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar nedeni ile çok sayıda Amerikan finansal kuruluşu iflas etmiş ve bu durum sermaye yeterliliği hesaplamalarında piyasa riskinin dikkate alınmasının gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu sebeple Komite tarafından 1996 yılında, sermaye yeterliliği hesaplamalarına faiz oranı ve döviz kurlarındaki değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan riskleri de kapsayan piyasa riski ilave edilmiştir (Teke, Bolgün, Akçay, 2005, s.45).

$$SYO = \frac{\text{Özkaynak}}{\text{Kredi Riski} + \text{Piyasa Riski}} \geq \% 8$$

Basel I'de sermaye yeterliliği hesaplaması, banka bilançosundaki varlıkların risk düzeylerine göre % 0, % 10, % 20, % 50 ve %100 risk ağırlıklarına tabi tutulması esasına dayanmakta olup bu uygulama, farklı alanlarda faaliyet gösteren bankaların aynı risk ağırlıklarını kullanmalarını öngörmesinden dolayı eleştirilere maruz kalmıştır. Basel I'de eleştirilen bir diğer konu ise OECD klüp kuralının varlığıdır. OECD klüp kuralı, OECD'ye üye ülkelerin hükümetlerine % 0, üye ülkelerin bankalarına olan borçlara ise % 20 risk ağırlığı verilmesini, buna karşın, OECD üyesi olmayan ülkeler için % 100 risk ağırlığı öngörülmesini ifade etmektedir (Yayla, Türker Kaya, 2005, s.2). Bu kural, OECD'ye üye ülkelerin bankalarına daha düşük sermaye yeterliliği ile faaliyette bulunma imkânı tanıması ve rekabet eşitsizliği yaratması nedeni ile eleştirilere neden olmuştur. Basel I'e yöneltilen bu eleştiriler Basel II'nin çıkış noktasını oluşturmuştur.

3. Basel II Sermaye Yeterliliği Uzlaşması

Basel I'e yöneltilen eleştiriler ve Basel I'de sermaye yeterliliği hesaplamalarında

yer alan kredi riski ve piyasa riskinin bankaların maruz kaldıkları gerçek risk düzeyini tam olarak ifade etmede yetersiz kalması, Basel II Uzlaşısı'nın temelini oluşturmaktadır. Bu noktadan hareketle Komite 2004 yılında yeni sermaye yeterliliği uzlaşısı olan Basel II'yi yayımlamıştır.

Basel Komitesi, Basel II'ye geçiş amacını "risk yönetimine daha fazla önem vermek ve bankaların risk değerlendirme kapasitelerinde devam eden gelişmeleri cesaretlendirmek" olarak belirtmiştir (Yayla, Türker Kaya, 2005, s.5).

Basel II'de, sermaye yeterliliği asgari oranı olan % 8 korunmuş ve bu oranın hesaplanmasında kullanılan formül geliş-

tirilerek, operasyonel riskler ilk kez formüle dahil edilmiştir (Altıntaş, 2006, s.77).

$$S Y O = \frac{\text{Özkaynak}}{\text{Kredi R.} + \text{Piyasa R.} + \text{Operasyonel R.}} \geq \% 8$$

Basel II'de operasyonel risk, "yetersiz veya başarısız dahili süreçler, insanlar ve sistemlerden veya harici olaylardan kaynaklanan kayıp riski" olarak tanımlanmıştır (Candan, Özün, 2006, s.213).

Basel II birbirini tamamlayan üç yapısal bloktan meydana gelmektedir.

Şekil 1: Basel II'nin Kapsamı

BASEL II		
I. YAPISAL BLOK Asgari Sermaye Yükümlülüğü	II. YAPISAL BLOK Denetim Otoritesinin Gözden Geçirmesi	III. YAPISAL BLOK Piyasa Disiplini

Birinci yapısal blok; sermaye yeterliliği hesaplamalarına ilişkin yöntem ve esaslardan oluşan asgari sermaye yükümlülüğüdür. Asgari sermaye yükümlülüğünün amacı, bankalara para yatıran mevduat sahiplerinin, bankanın ve banka hissedarlarının kayıp risklerinin azaltılması ve bankacılık sektöründe istikrar sağlanması sürecinde denetim ve gözetim otoritelerine yardımcı olmaktır (Babuşçu, 2005, s.198).

İkinci yapısal blok; finansal kurumların gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerin denetlenmesi sürecinde belirlenen esasların yer aldığı bölümdür.

Üçüncü yapısal blok ise, finansal kurumların faaliyet sonuçlarını kamuoyuna duyurma aşamasında uymaları gereken

asgari standartların belirlenerek piyasa disiplininin sağlanmasına yönelik olarak düzenlenen bölümdür.

Basel II'nin üç yapısal bloğu bir arada ele alındığında, birinci yapısal bloğun nicel değerlendirmelere, diğer iki yapısal bloğun ise nitel değerlendirmelere önem verdiği görülmektedir. Bu bağlamda Basel II, yalnızca sermaye yeterliliğine ilişkin bir rasyosunun oluşturulmasından ziyade, maruz kalınan bütün riskleri kapsayan bir düzenleme olarak değerlendirilebilmektedir (Parasız, 2004, s.1).

Basel II'nin birinci yapısal bloğu içerisinde, sermaye yeterliliğinin hesaplanmasına yönelik olarak farklı hesaplama yöntemleri sunulmuştur.

Tablo 1: Basel II'de Risk Ölçüm Yöntemleri

KREDİ RİSKİ	STANDART YAKLAŞIM TEMEL İÇSEL DERECELENDİRME YAKLAŞIMI GELİŞMİŞ İÇSEL DERECELENDİRME YAKLAŞIMI
PIYASA RİSKİ	Standart Yaklaşım İçsel Risk Ölçüm Yaklaşımı
OPERSAYONEL RİSK	Temel Gösterge Yaklaşımı Standart Yaklaşım Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımları

Kaynak: TSPAKB, 2005, s.13

Risk ölçüm yöntemleri değerlendirildiğinde, standart yöntemlerin uygulanabilirlik açısından daha basit düzeyde, içsel yöntemlerin ise daha karmaşık ve teknik düzeyde olduğu söylenebilir. Standart yöntemlerde risk ölçümü dışsal verilerin kullanılması esasına dayanırken, içsel veya gelişmiş yöntemler bankaların kendi içsel risk ölçüm yöntemlerini oluşturmaları esasına dayanmaktadır.

4. Basel II'nin Ülkemizde Uygulamaya Geçiş Süreci

Ülkemizin Basel II'ye geçişine ilişkin yol haritası 30 Mayıs 2005 tarihinde BDDK tarafından açıklanmıştır. Belirlenen yol haritasında, Ağustos 2007'de Basel I ve Basel II'nin paralel uygulanması, Ocak 2008'de Basel II hükümlerinin yürürlüğe girmesi ve Ocak 2009'da İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlara ve İleri Ölçüm Yaklaşımları'na izin verilme sürecinin başlatılacağı belirtilmiştir. Fakat BDDK'nın 23.07.2007 tarihinde yapmış olduğu basın açıklamasında, bankaların kredi riskinin ölçümünde esas alınacak kredi riskinin derecelendirmeye dayalı olarak hesaplanmasına ilişkin uygulamanın 2009 yılı başına ertelendiği açıklanmıştır. Yapılan açıklamada erteleme ile ilgili iki gerekçe sunulmuştur. Bu gerekçelerden ilki reel sektör firmalarının, Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'nın uygulanmasını zorunlu hale getirecek hükümleri içeren yeni Türk Ticaret Kanunu tasarısının henüz yasalaşmamış olmasını gerekçe göstererek derecelendirme uygulamalarının ertelenmesini talep etmeleridir. Diğer gerekçe ise banka yöneticileri tarafından talep edilen erteleme isteği olup isteğin nedeni, bankaların yabancı para cinsinden gerek devlet iç borçlanma senetlerinin ve gerekse Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki alacaklarının mevcut uygulamada % 0 risk ağırlığına tabi olmasına rağmen Basel II ile birlikte ülke kredi notu ile ağırlıklandırılacak olması sonucu, bu varlıklar için daha fazla sermayenin

tahsis edilmesinin zorunlu hale gelecek olması olarak belirtilmiştir.*

Yukarıda ifade edilen erteleme gerekçeleri değerlendirildiğinde Basel II'den etkilenmesi söz konusu olan bankaların ve reel sektörün henüz Basel II'ye hazır olmadıkları söylenebilir.

5. Basel II'ye Geçiş Sürecinde KOBİ'ler

KOBİ'ler, "ülke ekonomileri içerisinde üretimde, istihdamda, yatırımda önemli paya sahip ve ülkelerin gelişmesine önemli katkılar sağlayan ekonomik birimler olmakla birlikte, genellikle az sermaye kullanımı yanında ağırlıklı olarak el emeği ile faaliyette bulunan, ayrıca çabuk karar verme imkânına sahip ve düşük düzeyde yönetim giderleri ile çalışan, ucuz bir üretim gerçekleştiren ekonomik teşebbüsler" olarak tanımlanmaktadır (Uludağ ve Serin, 1991, s.14).

KOBİ'ler Basel II'den en çok etkilenecek ekonomik birimler arasında yer almaktadır. Bunun temel sebebi KOBİ'lerin kaynak sağlamak amacıyla bankalardan kredi kullanması ve kullanılan kredilerin bankalar açısından kredi riski kapsamına dahil edilmesidir. Bu bağlamda KOBİ'lerin, bankaların sermaye yeterliliklerini kredi riski kapsamında etkilemesi söz konusu olacaktır. Basel II içerisinde yer alan ve KOBİ'leri etkilemesi muhtemel olan bazı düzenlemeler aşağıda başlıklar halinde açıklanacaktır.

5.1. Basel II'ye Göre KOBİ Tanımı ve Portföy Sınıflandırması

KOBİ'ler için yapılan tanımlamalar değerlendirildiğinde ortak bir standardın olmadığı görülmektedir. Ülkemizde farklı kurumlar tarafından farklı tanımlar yapılmış olup bu tanımlar yapılırken dikkate alınan en belirgin ölçüt, işletmelerin istihdam etmiş oldukları çalışan sayıları olmuştur (Küçükçolak, 1997, s.12).

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın çıkarıldığı 19.11.2005 tarih ve 2005/9617 sayılı

*Ayrıntılı Bilgi için Bakınız: http://www.bddk.org.tr/turkce/Duyurular/Basin_Aciklamalari/49623_07_2007.pdf

Resmi Gazete’de yayımlanan “ Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönet-

melik” te yer alan KOBİ sınıflandırması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Yeni KOBİ Sınıflandırması

İŞLETME TİPİ	ÇALIŞAN SAYISI	NET SATIŞ HASILATI VE / VEYA MALİ BİLANÇOSU
Mikro İşletme	< 10	< 1 Milyon YTL
Küçük İşletme	< 50	< 5 Milyon YTL
Orta Büyüklükteki İşletme	< 250	< 25 Milyon YTL

Basel II'nin KOBİ'lere getirmiş olduğu en önemli yenilik KOBİ tanımını değiştirmiş olmasıdır. Basel II ile birlikte KOBİ tanımı yapılırken, çalışan işçi sayıları yerine firmaların yıllık toplam satış ciro-ları esas alınmaya başlanacaktır.

Basel II’de KOBİ tanımlamasına ilişkin temel esas 50 Milyon Euro’luk ciro kriteri olup bu kriter kapsamında KOBİ’nin dahil olduğu konsolide şirketler grubunun ciro-su 50 Milyon Euro’dan daha az ise söz konusu şirket KOBİ olarak değerlendirilmektedir (Ayhan, 2006, s.16). Ayrıca Basel II’de KOBİ’ler bankalardan kullanmış oldukları kredi tutarına göre “perakende - kurumsal” portföy ayrımına tabi tutulmuş olup, bir bankadan kullanmış oldukları kredi toplamı 1 Milyon Euro’nun altında kalan KOBİ’ler “Perakende Portföy” içinde, ilgili bankadan kullanmış oldukları kredi toplamı 1 Milyon Euro’nun üstünde olan KOBİ’ler ise “Kurumsal Portföy” içinde değerlendirilmektedir (Uz, 2004, s. 5).

5.2. Kredi Derecelendirme

Basel II ile birlikte KOBİ’lerin kredi taleplerinin değerlendirilmesindeki temel ölçüt, kredi riski olacaktır (Aras, 2005, s.6). Basel II ile birlikte kredi derecelen-

dirme kavramı önem kazanmış olup bankaların maruz kaldıkları kredi riski, firmaların kredi derece notları ile ifade edilmektedir. Kredi notu, borçlunun almış olduğu borcun anapara ve faizini, zamanında ve tam olarak ödeyebilme gücünü ölçen araçtır (Babuşçu ve Hazar, 2006, s.1). Kredi notu yüksek olan KOBİ’ler, bankalar için daha risksiz olarak değerlendirilecek olup, bankalardan daha düşük maliyetle kredi kullanabileceklerdir. Kredi notu düşük olan KOBİ’ler ise risk sınıfı yüksek krediler içinde değerlendirileceklerdir. Bankaların bu KOBİ’lere kredi verirken daha fazla sermaye bulundurmaları gerekecektir. Bu nedenle kredi notu düşük KOBİ’lere kullanılan kredilerin maliyetleri, daha yüksek olacaktır. Bu bağlamda kredi notları kredinin fiyatını belirleyen önemli bir unsur olarak değerlendirilecek ve yüksek kredi notuna sahip KOBİ’ler rekabette üstünlük sağlayabileceklerdir.

Basel II’de yer alan kredi riski hesaplama yöntemlerinden standart yöntemde “Perakende Portföy” içinde yer alan KOBİ’lerin standart olarak % 75, “Kurumsal Portföy” içinde yer alan KOBİ’lerin ise kredi notlarına karşılık gelen risk ağırlıklarına tabi tutulmaları öngörülmektedir.

Tablo 3: Kurumsal Portföy Risk Ağırlıkları

DERECELENDİRME NOTU	RİSK AĞIRLIĞI
AAA’ dan AA-’ye kadar	% 20
A+’dan A-’ye kadar	% 50
BBB+’dan BB-’ye kadar	% 100
BB-’den düşük	% 150
Derecelendirme notu bulunmayan	% 100

Kaynak: BDDK, 2005, s.118

Basel II’de kredi notlarına ilişkin iki husus dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki Basel II’ye eleştiri niteliği taşımakta olup, BB-’den düşük kredi notuna sahip işletmelerin % 150, derece notu bulunmayan işletmelerin ise % 100 risk ağırlığına tabi tutulmasıdır. Bu durum kredi notu düşük olan KOBİ’lerin kredi notu almama eğilimi göstermelerine neden olabilecektir (Yayla, Türker Kaya, 2005, s.17).

Derecelendirme ile ilgili olan ikinci husus ise kredinin maliyeti ile ilgilidir. Kurumsal portföy içinde yer alıp kredi notu % 75’ten daha yüksek risk ağırlığına tabi olan KOBİ’lerin, kullanacak oldukları kredi miktarını 1 Milyon Euro’dan daha düşük dilimler halinde farklı bankalardan kullanmaları, perakende portföy içinde değerlendirilerek % 75 risk ağırlığına tabi tutulmalarını ve daha düşük maliyetle kredi kullanmalarını sağlayacaktır.

KOBİ’lerin, iyi bir kredi notu ile derecelendirilebilmeleri için bazı koşulları sağlamaları gerekmektedir. Bu koşullardan ilki güçlü bir mali yapıya sahip olmaktır. Özkaynakları yüksek olan KOBİ’ler, kredi verenler açısından daha güvenilir olarak değerlendirilecek ve bu işletmelere verilen kredilerin maliyeti daha düşük olacaktır. İkinci koşul ise kayıt dışılığın önlenerek şeffaflığın sağlanmasıdır. KOBİ’lerin, mali tablolarını gerçeği yansıtır şekilde ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak düzenlemeleri, derecelendirme sürecini olumlu olarak etkileyecektir. Söz konusu iki niceliksel koşulun dışında, üretilen ürünlerin kalitesi, işletmenin pazar payı ve kurumsallaşma gibi niteliksel faktör-

lerde derecelendirme sürecini etkileyecektir (ATO, 2007, s.57).

5.3. Basel II ‘de Teminatlandırma

Basel II’de kredi maliyetlerini sadece derecelendirme notları değil, aynı zamanda risk azaltıcı unsur olarak işletmelerin verecekleri teminat türleri de etkilemektedir. Basel II standart yöntemde, işletmelerin kredi kullanırken risk azaltıcı unsur olarak gösterebilecekleri teminatlar yeniden düzenlenmiş olup bu teminatlar şunlardır (Uz, 2004, s.19):

- Nakit, mevduat veya mevduat sertifikası,
- Altın,
- Borçlanma senetleri – reytingine göre
- Ana endeksteki (İMKB 100) hisse senetleri,
- Yatırım fonları,
- Ana endeks dışında, ancak düzenlenmiş piyasalarda işlem gören senetler,
- Ana endeks dışında, ancak düzenlenmiş piyasalarda işlem gören senetleri de barındıran fonlar,
- Gayrimenkul ipoteği

Ayrıca yeni düzenlemede teminatlara ilişkin diğer önemli bir değişiklik ise; ortak kefaleti, grup şirketi kefaleti, müşteri çek ve senetlerinin, teminat gösterilebilecek varlıklar arasından kaldırılmasıdır (Aras, 2005, s.21).

Ülkemizde yaygın olarak kullanılan teminatlar incelendiğinde ise aşağıdaki tablo karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 4: Ülkemizde Yaygın Olarak Kullanılan Teminat Türleri

TEMİNAT TÜRÜ	KULLANIM ORANI
İpotek	% 42,80
İmza Karşılığı	% 22,27
Kefalet	% 18,32
Belge Karşılığı	% 16,11
Kredi Garanti Fonu	% 0,50

Kaynak: Yüksel, 2005, s. 11.

Ülkemizde yaygın bir biçimde kullanılan teminat türleri ile Basel II'de risk azaltıcı unsur olarak kabul edilmesi öngörülen teminatlar birlikte değerlendirildiğinde, ülkemizde faaliyet gösteren KOBİ'lerin çoğunun Basel II ile birlikte teminat sorunu yaşayabilecekleri ve Basel II'de yer alan teminat yapısına uyum sağlanamaması durumunda kredi maliyetlerinin artacağı söylenebilir.

6. Araştırmanın Dizaynı

6.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Batı Akdeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren KOBİ'lerin Basel II hakkında sahip oldukları bilgi düzeylerinin ve Basel II'nin uygulanmaya başlaması ile KOBİ'ler üzerinde muhtemel etkilerinin tespit edilmesidir.

6.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın örneklemini, Antalya ve Isparta illerinde faaliyet gösteren 29'u imalat işletmesi, 23'ü ise hizmet işletmesi olmak üzere toplam 52 adet KOBİ'den oluşmaktadır. Bu işletmelerden 30 tanesi Isparta Organize Sanayi Bölgesi ve Isparta şehir merkezinde yerleşik olarak faaliyet göstermekte olup, 22 tanesi ise Antalya Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet göstermektedir. Araştırmanın ana kütlelerini ise Antalya Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyette bulunan 108 ve Isparta şehir merkezi ile organize sanayi bölgesinde faaliyette bulunan 182 KOBİ olmak üzere toplam 290 KOBİ oluşturmaktadır.

6.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada anket yöntemi kullanılmış olup ankette açık uçlu ve kapalı uçlu olmak üzere iki farklı soru tipi kullanılmıştır. Anket soruları, işletme hakkında genel bilgiler, kredi kullanımı ile ilgili bilgiler ve kredi derecelendirme ile ilgili bilgilerden oluşmakta olup anket soruları içerisinde, işletmelerin araştırma konusuna olan farkındalıklarının ölçümlenebilmesi amacı ile Basel II kelimesine yer verilmemiştir.

Anket verilerinin analizinde SPSS 13.0 paket programı kullanılmıştır.

6.4. Araştırma Bulguları ve Yorumu

Çalışmanın bu bölümünde Antalya ve Isparta illerinde faaliyet gösteren KOBİ'lere uygulanan anket çalışması sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumuna yer verilecektir.

6.4.1. İşletmeler İle İlgili Genel Bulgular ve Yorumu

Ankete katılan KOBİ'lerin sektörel dağılımları değerlendirildiğinde, 52 KOBİ'den 29'u imalat, 23'ü ise hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir. Ayrıca hukuki yapıları açısından, KOBİ'lerin 15'i anonim şirket, 34'ü limitet şirket ve 3'ü ise şahıs şirketi olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan yönetmelik kapsamında ankete katılan KOBİ'lerin çalışan sayıları esas alınarak yapılan sınıflandırmaları şu şekilde olacaktır.

Ankete katılan KOBİ'lerden;

- 9 tanesi mikro ölçekli işletme (çalışan sayısı 1 - 9 arası),
- 20'si küçük ölçekli işletme (çalışan sayısı 10 - 49 arası),
- 19'u orta ölçekli işletme (çalışan sayısı 50 - 250 arası)
- 4'ü büyük ölçekli işletmedir. (çalışan sayısı > 250)

Ankete katılan işletmelerin yıllık satış ciroları değerlendirildiğinde 2 işletmenin satış cirosunun 50 milyon Euro'dan fazla olduğu, kalan 50 işletmenin ise yıllık satış cirolarının 50 milyon Euro'dan az olduğu görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda ankete katılan 52 işletme arasında Basel II'de yapılan portföy sınıflandırması kapsamında, ciroları 50 milyon Euro'nun altında olan 50 işletmenin KOBİ olarak değerlendirilebileceği, ciroları 50 milyon Euro'nun üstünde olan 2 işletmenin ise kurumsal işletme olarak değerlendirileceği görülmektedir. Mevcut uygulamada 4 işletmenin büyük ölçekli işletme olarak değerlendirilmesine rağmen, Basel II standartlarına göre KOBİ olarak değerlendirilmeyen işletme sayısı 2 olarak ortaya çıkmaktadır. Bu farkın temel nedeni

ise mevcut uygulamada KOBİ'ler sınıflandırılırken çalışan sayısının esas alınmasına karşılık, Basel II'de yıllık satış cirolarının esas alınmasıdır. Bu noktadan hareketle Basel II'nin, ankete katılan KOBİ'lerin sınıflandırılmasını etkileyeceği görülmektedir.

Ankete katılan işletmelerde finansman bölümünün varlığı ve finansman kararlarının alınmasında etkili olan kişiler birlikte ele alınarak değerlendirildiğinde, KOBİ'lerin 32'sinde bağımsız finansman bölümünün olduğu, 20'sinde ise finans-

man bölümünün olmadığı görülmektedir. Ayrıca ankete katılan KOBİ'lerin 31'inde işletme sahibinin, 4'ünde finans yöneticisinin, 2'sinde işletme müdürünün, 15'inde ise bu kişilerin ortaklaşa olarak finansman kararının alınmasında etkili olduğu görülmektedir. Toplam 52 KOBİ içinde finansman bölümü olan işletmelerin oranının % 61,5 olmasına rağmen bu işletmelerde finans yöneticilerinin karar aşamasında etkilerinin % 7,8 olması, işletme sahiplerinin finansal kararlar almada etkin bir rol oynadıklarını göstermektedir.

Tablo 5: Ankete Katılan KOBİ'ler ile İlgili Genel Bulgulara İlişkin Frekans Dağılımları

	FREKANS	YÜZDE		FREKANS	YÜZDE
SEKTÖR			FİNANSMAN BÖLÜMÜ		
İmalat Sektörü	29	55,8	Var	32	61,5
Hizmet Sektörü	23	44,2	Yok	20	38,5
Toplam	52	100	Toplam	52	100
HUKUKİ YAPI			FİNANSMAN KARARLARINDA ETKİLİ KİŞİLER		
Anonim Şirket	15	28,8	Finans Yöneticisi	4	7,8
Limitet Şirket	34	65,4	İşletme Müdürü	2	3,8
Şahıs Şirketi	3	5,8	İşletme Sahibi	31	59,6
Toplam	52	100	Hepsi	15	28,8
TOPLAM PERSONEL SAYISI			Toplam	52	100
1-9	9	17,3	YILIK SATIŞ CİROSU		
10-49	20	38,5	50 Milyon Euro ve Üzeri	2	3,8
50-250	19	36,5	50 Milyon Euro'dan Az	50	96,2
250 ve Üzeri	4	7,7	Toplam	52	100
Toplam	52	100			

6.4.2. Kredi Kullanımına İlişkin Bulgular ve Yorumu

Çalışmanın bu bölümünde ankete katılan KOBİ'lere yöneltilen, kredi kullanımına ilişkin soruların değerlendirilmesi yapılacaktır.

a. Ankete Katılan KOBİ'lerde Banka Kredisi Kullanımı

Tablo 6'da yer alan bilgilere göre ankete katılan KOBİ'lerin 33'ü finansman kaynağı olarak banka kredisi kullanmakta, 19'u ise banka kredisi kullanmamaktadır. Bu sonuçlara göre banka kredisi kullanan 33 KOBİ'nin (örneklem % 63.5'inin) Basel II'den öncelikli olarak etkilenmesi söz konusu olacaktır.

Tablo 6: Ankete Katılan KOBİ'lerde Kredi Kullanımı

BANKA KREDİSİ KULLANIMI	FREKANS	YÜZDE
Kullanılıyor	33	63,5
Kullanılmıyor	19	36,5
TOPLAM	52	100

b. Kullanılan Banka Kredisinin Yabancı Kaynaklar İçindeki Payı

Ankete katılan KOBİ'lerin % 57,6'sı yabancı kaynaklarının % 25'ine kadar banka kredisi kullanmaktadır. Kullanmış oldukları kredi miktarı, toplam yabancı kaynaklarının % 25'i ile % 49'u arasında olan KOBİ'ler ankete katılan KOBİ'lerin % 42,4'ünü oluşturmaktadır olup, toplam kaynakları içinde banka kredileri oranı % 50'den fazla olan KOBİ yoktur.

Bu durumda yabancı kaynakları içinde banka kredisi fazla olan KOBİ'ler, Basel II'den kullandıkları kredi miktarı ve maliyeti açısından etkileneceklerdir. Bu KOBİ'lerin kredi notlarının düşük olması durumunda, bir yandan kullanacakları kredinin maliyeti artarken öte yandan bu KOBİ'lere kullandırılan kredi miktarı bankalar açısından riskli olarak değerlendirileceği için azalacaktır.

Tablo 7: Kullanılan Banka Kredisinin Yabancı Kaynaklar İçindeki Payı

KREDİ MİKTARI	FREKANS	YÜZDE
% 1 - % 24 arası	19	57,6
% 25 - % 49 arası	14	42,4
% 50 - % 74 arası	0	0
% 75 - % 100 arası	0	0
TOPLAM	33	100

c. Farklı Bankalardan Kredi Kullanımı

Basel II ile birlikte Kurumsal Portföy içinde yer alan işletmelerin kredi notları % 75'in üzerinde bir risk ağırlığına tabi olması durumunda, bu işletmeler kullanmak istedikleri 1 Milyon Euro'dan fazla tutarlı kredileri, birkaç farklı bankadan düşük miktarlar halinde kullanarak perakende portföy sınıfına dahil edilmek sureti ile daha düşük maliyetli kredi kullanma imkanına sahip olabileceklerdir.

Tablo 8: Ankete Katılan KOBİ'lerin Farklı Bankalardan Kredi Kullanımı

FARKLI BANKALARDAN KREDİ KULLANIMI	FREKANS	YÜZDE
Kullanılıyor	29	87,9
Kullanılmıyor	4	12,1
TOPLAM	33	100

Ankete katılan KOBİ'lerden 4'ü yalnızca bir bankadan kredi kullanmayı tercih ederken, 29'u ise birden fazla bankadan kredi kullanma yoluna gitmektedir.

d. Ankete Katılan KOBİ'lerin Basel II'ye Göre Yer Aldıkları Portföy Sınıfının Belirlenmesi

Basel II standartlarına göre KOBİ'lerin sınıflandırılması yıllık satış ciroları ve bir bankadan kullanmış oldukları kredi miktarı esasına göre belirlenmektedir.

Tablo 9'da ankete katılan KOBİ'lerin bir bankadan kullanmış oldukları kredi miktarı ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 9: Ankete Katılan KOBİ'lerin Bir Bankadan Kullanmış Oldukları Kredi Miktarı

KREDİ MİKTARI	FREKANS	YÜZDE
1 Milyon Euro'dan az	33	100
1 Milyon Euro ve Üzeri	0	0
TOPLAM	33	100

Tablo 9'da yer alan verilere göre, banka kredisi kullanan 33 KOBİ'nin tamamının kullanmış oldukları kredi miktarı 1 Milyon Euro'dan azdır.

Basel II'ye göre portföy sınıfının belirlenebilmesi için işletmelerin satış ciroları ve kullanmış oldukları kredi miktarı birlikte değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Ankete katılan KOBİ'ler içinde;

- Yıllık satış cirosu 50 milyon Euro'nun üzerinde olan KOBİ sayısı 2 olarak belirlenmiş olup Basel II ile birlikte bu işletmeler kurumsal işletme olarak değerlendirileceklerdir.
- Kullanmış oldukları kredi miktarı 1 Milyon Euro'dan fazla olan KOBİ olmadığı için, "Kurumsal Portföy" içinde değerlendirilecek KOBİ yoktur.
- Kullanmış oldukları kredi miktarı 1 Milyon Euro'dan az olan 31 KOBİ ise "Perakende Portföy" içinde değerlendirilecektir.

Tablo 10: Ankete Katılan KOBİ'lerin Basel II'ye Göre Ait Oldukları Portföy Sınıfı

BASEL II'YE GÖRE PORTFÖY SINIFI	KOBİ SAYISI
Kurumsal Ciro > 50 Milyon Euro Kredi Miktarı < 1 Milyon Euro	2
Perakende KOBİ Ciro < 50 Milyon Euro Kredi Miktarı < 1 Milyon Euro	31
TOPLAM	33

e. Ankete Katılan KOBİ'lerin Göstermiş Oldukları Teminat Türleri

Basel II'de KOBİ'lerin kullanmış oldukları kredilere karşılık göstermiş oldukları teminatların risk azaltıcı olarak değerlendirilmesine ilişkin yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu bölümde ankete katılan KOBİ'lerin kredi kullanırken göster-

miş oldukları teminatların Basel II'ye göre risk azaltıcı özellikleri incelenecektir.

Ankete katılan KOBİ'lerin bankalardan kredi kullanırken kullanmış oldukları teminatlar değerlendirildiğinde; en çok kullanılan teminat türünün % 60,6 ile müşterilerden alınan çek ve senetler olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunu sırasıyla, % 45,5'lik oranla ticari amaçlı gayrimenkul

ipoteği, % 30,3'lük oranla nakit, altın benzeri varlıklar, % 21,2'lik oranla ortaklardan alınan kefaletler, % 18,2'lik oranla ikamet amaçlı gayrimenkul ipoteği ve % 6,1'lik oranla grup şirketleri ile kredi garanti fonundan alınan kefaletler izlemektedir.

Elde edilen verilere göre, ankete katılan KOBİ'lerin ağırlıklı olarak müşteri çek ve senetlerini teminat olarak kullanmaları Basel II'nin uygulanması ile sorun yaşamalarına neden olacaktır. Çünkü müşteri çek ve senetlerinin, Basel II'de risk azaltıcı etkisi olmayacaktır.

Basel II'de grup şirketlerinden alınan kefaletler ve ortaklardan alınan kefaletler de risk azaltıcı unsur olarak değerlendirilmediği için bu tür teminatları kullanan KOBİ'lerin tabi olacağı risk ağırlıkları teminatlar dikkate alınmaksızın belirlenecektir.

Nakit, altın ve benzeri varlıkları teminat olarak gösteren KOBİ'ler ise kredi kullanımında en avantajlı duruma sahip olacaklardır. Bunun nedeni Basel II'de nakit, altın ve benzeri varlıkların risk ağırlığının % 0 olarak belirlenmiş olmasıdır. Dolayısıyla teminat olarak bu tür varlıkları gösteren KOBİ'lerin kullandıkları krediler, bankalar açısından risksiz olarak değerlendirilecek olup bu KOBİ'lere kullandırılan kredinin fiyatı daha düşük olacaktır.

Nakit, altın ve benzeri varlıkları teminat olarak gösteren KOBİ'ler ise kredi kullanımında en avantajlı duruma sahip olacaklardır. Bunun nedeni Basel II'de nakit, altın ve benzeri varlıkların risk ağırlığının % 0 olarak belirlenmiş olmasıdır. Dolayısıyla teminat olarak bu tür varlıkları gösteren KOBİ'lerin kullandıkları krediler, bankalar açısından risksiz olarak değerlendirilecek olup bu KOBİ'lere kullandırılan kredinin fiyatı daha düşük olacaktır.

Tablo 11: Ankete Katılan KOBİ'lerin Kullandıkları Teminat Türleri

TEMİNAT TÜRÜ	FREKANS		YÜZDE	
	Kullanan	Kullanmayan	Kullanan	Kullanmayan
Müşteri Çek ve Senetleri	20	13	60,6	39,4
Ticari Amaçlı Gayri Menkul ipoteği	15	18	45,5	54,5
İkamet Amaçlı Gayri Menkul İpoteği	6	27	18,2	81,8
Ortak Kefaleti	7	26	21,2	78,8
Grup Şirketi Kefaleti	2	31	6,1	93,9
KGF Kefaleti	2	31	6,1	93,9
Nakit, Altın Benzeri Varlıklar	10	23	30,3	69,7

6.4.3. Kredi Derecelendirme İle İlgili Bulguların Değerlendirilmesi

Ankette kredi derecelendirme ile ilgili bölümde yer alan sorular, ankete katılan KOBİ'lerin Basel II'ye olan farkındalıklarının tespit edilmesi amacıyla düzenlenmiş olup elde edilen bulgular başlıklar halinde açıklanacaktır.

a. Kredi Derecelendirme Hakkında Sahip Olunan Bilgi Düzeyi ve Bilginin Kaynağının Değerlendirilmesi

Bu bölümde kredi derecelendirmesi hakkında bilgi sahibi olunup olunmadığını tespit etmek amacıyla anket formunda yer alan soru ile bilgi sahibi olan KOBİ'lerin bu bilgilere ulaştıkları kaynağın belirlenmesine yönelik hazırlanan soru birlikte ele alınarak değerlendirilecektir.

Ankete katılan 52 KOBİ'nin 23'ü (%44.2) kredi derecelendirmesi hakkında bilgi sahibi olmakla birlikte, 29 (%55.8) KOBİ'nin kredi derecelendirmesi hakkında bilgilerinin olmadığı tespit edilmiştir.

**Tablo 12: Ankete Katılan KOBİ'lerin
Kredi Derecelendirme Hakkında Sahip Oldukları Bilgi Düzeyi**

KREDİ DERECELENDİRME HAKKINDA BİLGİ DÜZEYİ	FREKANS	YÜZDE
Bilgi Sahibi Olanlar	23	44,2
Bilgi Sahibi Olmayanlar	29	55,8
TOPLAM	52	100

Ayrıca ankete katılan ve kredi derecelendirmesi hakkında bilgi sahibi olan KOBİ'ler bu bilgilere ağırlıklı olarak bankalardan (% 39,1) ulaşmaktadırlar. Bilgiye medyadan ulaşan KOBİ'lerin oranı % 21,7 olup, bağlı bulunulan kurumdan (sanayi odası, ticaret odası, ihracatçılar birliği vb.) bilgiye ulaşanlar ise toplam içinde % 8,8'lik paya sahiptirler. Bu sonuç, sanayi ve ticaret odalarının ve birliklerin, üyelerini Basel II hakkında yeterince bilgilendirmediklerini göstermektedir. Ankete katılan KOBİ'lerin % 30,4'ü ise Basel II hakkındaki bilgilere, anket formunda belirtilen kaynakların tümünden ulaşmaktadırlar.

Tablo 13: Kredi Derecelendirme Hakkında Sahip Olunan Bilginin Kaynağı

BİLGİNİN KAYNAĞI	FREKANS	YÜZDE
Banka	9	39,1
Medya	5	21,7
Bağlı Bulunulan Kurum	2	8,8
Hepsi	7	30,4
TOPLAM	23	100

b. Kredi Notuna İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu bölümünde ankete katılan KOBİ'lerin kredi notunun olup olmadığı, kredi notu olmayan KOBİ'lerin kredi notu almak için herhangi bir girişimde bulunup bulunmadıkları ve girişimde bulunmayan KOBİ'lerin girişimde bulunmama nedenleri anket sorularına verilen yanıtlar doğrultusunda değerlendirilecektir.

Tablo 14: Ankete Katılan KOBİ'lerde Kredi Notunun Varlığı

KREDİ NOTU	FREKANS	YÜZDE
Var	7	13,5
Yok	45	86,5
TOPLAM	52	100

Ankete katılan 52 KOBİ'nin 7'sinin (%13.5) kredi notu olmakla birlikte, kredi notu olmayan KOBİ sayısı 45'dir (%86.5).

Tablo 15: Kredi Notu Almak İçin Girişimde Bulunan KOBİ Sayısı

KREDİ NOTU	FREKANS	YÜZDE
Girişimde Bulunanlar	3	6,7
Girişimde Bulunmayanlar	42	93,3
TOPLAM	45	100

Kredi notu olmayan 45 KOBİ'nin 3'ü (%6.7) kredi notu almak için çeşitli girişimlerde bulunmasına rağmen, 42 KOBİ (%93.3) kredi notu almak için herhangi bir girişimde bulunmamıştır. Kredi notu almak için herhangi bir girişimde bulunmayan KOBİ'lerin girişimde bulunmama nedenleri tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16: KOBİ'lerin Kredi Notu Almak İçin Girişimde Bulunmama Nedenleri

GİRİŞİMDE BULUNMAMA NEDENİ	FREKANS	YÜZDE
Gerekli Olduğuna İnanmayanlar	31	73,8
Nereye Başvuru Yapacağı Hakkında Bilgi Sahibi Olmayanlar	6	14,3
Her İki Nedeni Geçerli Bulanlar	5	11,9
TOPLAM	42	100

Ankete katılan KOBİ'ler arasında kredi notu olmayan ve kredi notu almak için herhangi bir girişimde bulunmayan KOBİ'lerin ağırlıklı olarak girişimde bulunmama nedeni, kredi notu almanın gerekli olduğuna inanmamalarıdır (%73.8). Girişimde bulunmama nedeni olarak nereye başvuru yapacakları hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirten KOBİ'ler % 14,3 oranında olup, her iki seçeneği girişimde bulunmama nedeni olarak belirten KOBİ'lerin oranı ise % 11,9'dur.

c. KOBİ'lerin Kredi Notlarına Olan Güven Seviyelerinin Belirlenmesine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 17: Ankete Katılan KOBİ'lerin Kredi Notlarına Olan Güven Seviyesi

KREDİ NOTLARININ GÜVENİLİRLİĞİ	FREKANS	YÜZDE
İnanıyorum	32	61,5
İnanmıyorum	20	38,5
TOPLAM	52	100

Ankete katılan KOBİ'lerden 32'si (%61.5) bankalar ve kredi derecelendirme kuruluşları tarafından verilen kredi notlarının güvenilir olduğuna inanırken, 20 KOBİ (%38.5) bu notların güvenilir olduğuna inanmadıklarını belirtmişlerdir. Notların güvenilir olduğuna inanan KOBİ'lerin sayısının, küçümsenmeyecek düzeyde olması dikkat çekicidir.

7. Sonuç

Basel II'nin uygulamaya girmesi ile birlikte ülkemizde faaliyet gösteren pek

Gelişmekte olan ülkelerde kredi derecelendirme kuruluşlarının sayısının yetersiz olması, Basel II'nin uygulanmaya başlanması ile birlikte olumsuz sonuçlara neden olabilecektir. Bu süreçte artan talebi karşılamak ve oluşan pazar payını arttırmak için derecelendirme kuruluşlarının, gerçeği yansıtmayan notlar vermeleri kredi notlarına olan güvenin sorgulanmasına neden olabilecektir.

Anket formunda KOBİ'lerin kredi notlarına olan güven düzeylerini ölçmek amacıyla bir soruya yer verilmiş ve soruya verilen yanıtlar Tablo 17'de gösterilmiştir.

çok KOBİ bu uygulamadan etkilenecektir. Çalışmanın uygulamasını kapsayan ve Antalya ile Isparta illerinde faaliyette bulunan KOBİ'lere uygulanan anket çalışması sonucunda elde edilen bulgulara göre Basel II'nin KOBİ'ler üzerine muhtemel etkileri aşağıda özetlenmiştir.

➤ Basel II ile birlikte KOBİ olma şartı yıllık satış cirosu esasına göre belirleneceği için, Basel II ile birlikte, mevcut uygulamada KOBİ olarak değerlendirilmeyen bazı işletmeler KOBİ sınıfına dahil edileceklerdir.

➤ Teminat kullanımı ile ilgili olarak Basel II kriterleri kapsamında gerekli düzenlemeler yapılmazsa KOBİ'lerin kullanmış oldukları kredi maliyetlerinde ciddi artış söz konusu olabilecektir.

➤ Yabancı kaynakları içinde banka kredilerinin payı yüksek olan KOBİ'ler diğer işletmelere göre daha büyük risklerle karşı karşıya kalacaklardır.

KOBİ'lerin kredi derecelendirme hakkında sahip oldukları bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde ise, ankete katılan KOBİ'lerin %55,8'nin kredi derecelendirme kavramı hakkında bilgilerinin olmadığını belirtmeleri derecelendirme ile ilgili sahip olunan bilgi düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte kredi notu olmayan KOBİ sayısının 45 olması ve bu 45 KOBİ'nin 31'inin kredi notu almanın gerekli olmadığını düşünmeleri bilgi düzeyinin düşük olduğunu destekleyen bir başka bulgu olarak anket sorularına verilen cevaplardan anlaşılmaktadır.

KOBİ'ler, Basel II'nin uygulamaya girmesi ile birlikte meydana gelebilecek olumsuz gelişmelerden etkilenmemek için uygulamanın yürürlüğe gireceği tarihe kadar aşağıda belirtilen düzenlemeleri gerçekleştirmelidirler.

➤ Bankalar, meslek odaları, sanayi ve ticaret odaları gibi kuruluşlar Basel II hakkında üyelerini bilgilendirmeye yönelik konferans ve seminerler düzenlemeli ve KOBİ'lerin finansman yetkilileri bu konferanslara katılarak Basel II hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar.

➤ İyi bir derece notuna sahip olabilmek için finansal ve yönetsel açıdan önemli değişiklikler yapılmalıdır. Özkaynakların güçlendirilmesi, teminatlandırmaya ilişkin Basel II düzenlemelerine uyum sağlanması, finansal açıdan yapılması gereken değişiklikler arasında yer alırken, kurumsallaşmanın sağlanması ise yönetsel açıdan yapılması gereken değişiklikler arasında yer almaktadır.

➤ Derecelendirme sürecinin etkinliği için mali tablolar, gerçeği yansıtır biçimde ve genel kabul görmüş muhasebe standartlarına uygun olarak düzenlenmelidir.

➤ KOBİ'ler özellikle yüksek miktarda krediler kullanırken, kredinin tamamını bir bankadan kullanmak yerine, banka çeşitlemesi yoluna giderek bir bankadan kullanılacak kredi miktarını azaltmalıdırlar.

Sonuç olarak ülkemizde faaliyet gösteren KOBİ'lerin Basel II ile birlikte ortaya çıkacak olan yeni gelişmelere henüz hazır olmadıkları söylenebilir. BDDK tarafından 23.07.2007 tarihinde yapılan basın açıklamasında bankacılık sektörü yetkililerinin yanı sıra reel sektör yetkililerinin de talepleri doğrultusunda uygulamanın 2009 yılına ertelendiğinin belirtilmesi, reel sektörün henüz Basel II'ye hazır olmadığı düşüncesini desteklemektedir. KOBİ'lerin Basel II'nin uygulamaya geçiş tarihine kadar yönetsel ve finansal anlamda gerekli düzenlemeleri yaparak, Basel II ile birlikte ortaya çıkabilecek olumsuz etkileri en aza indirmeleri gerekmektedir.

Kaynakça

ALTINTAŞ, A., **Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği**, Turhan Kitabevi, Mart, 2006

ATO, **Basel II "KOBİ'lerin Kredi Riski ve Derecelendirilmesi"**, Yorum Basım Yayın, Ankara, 2007,

BABUŞÇU, Ş., A. HAZAR , **Kredi Derecelendirmesi ve Finans**, Akademi Yayınevi, Ankara, 2006

BABUŞÇU, Ş., **Basel II Düzenlemeleri Çerçevesinde Bankalarda Risk Yönetimi**, Akademi Yayınevi, Eylül, 2005

BDDK, **Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslar arası Düzeyde Uyumlaştırılması (Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı)**, Türkçe Çeviri, 2005

CANDAN, H., A. ÖZÜN , **Bankalarda Risk Yönetimi ve Basel II**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, Ekim, 2006

ULUDAĞ, D., **Sermaye Yeterliliği**, Sermaye Piyasası Kurulu, Yayın No: 134, İstanbul, Nisan, 2001

ULUDAĞ, İ., V. SERİN , **Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler**, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No:1991-25, İstanbul, 1991

UZ, R. , **Risk Yönetimi ve Basel II'nin Kobi'lere Etkileri**, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, İstanbul, Eylül, 2004

KÜÇÜKÇOLAK, A., **KOBİ'lerin Finansman Sorununun Sermaye Piyasası Yolu ile Çözümü**, İMKB, İstanbul, Ekim, 1997

SEZER, H. , **BASEL II ve KOBİ'LER ÇALIŞMA GRUBU, Basel II ve KOBİ'ler Üzerine Etkisi**, Bankacılar Dergisi, Sayı:58, 2006

PARASIZ, İ., **Basel II Yönünde Çalışmalar: Yalın, Nicel Kontrollerden, Nitel Kontrollere Yönelim**, Active Bankacılık ve Finans Dergisi, Ağustos, 2004

YAYLA, M., Y., **TÜRKER KAYA, Basel II, Ekonomik Yansımaları ve Geçiş Süreci**, BDDK Araştırma Dairesi Çalışma Raporları, 2005/3, Mayıs, 2005

YÜKSEL, A., **Basel II'nin Kobi Kredilerine Muhtemel Etkileri**, BDDK Araştırma Dairesi Raporları, 2005/4, Ağustos 2005

TSPAKB, **Basel II Sermaye Yeterliliği**, Sermaye Piyasasında Gündem Dergisi, Sayı:31, Mart 2005

ARAS, G., **Basel II Uygulamalarının Kobilere Etkisi ve Geçiş Süreci**, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , <www.sbe.yildiz.edu.tr/BASEL%20II.pdf>, (18.10.2006)

TEKER, S.,E. BOLGÜN ve B. AKÇAY, **Banka Sermaye Yeterliliği: Basel II Standartlarının Bir Türk Bankasına Uygulanması**, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Bahar, 2005 , <www.e-sosder.com/dergi/1204-TEKER.pdf>, (06.09.2006)

BDDK, Basın Açıklaması, www.bddk.org.tr/turkce/Duyurular/Basin_Aciklamalari/349623_07_2007.pdf

Türkiye'de Dayanıklı Tüketim Malları ve Otomotiv Üretimi

Dayanıklı Tüketim Malları Üretimi (Adet)

	1990	1995	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Buzdolabı	986.574	1.662.835	2.372.953	3.164.922	4.123.501	4.863.762	5.098.866	6.222.690	6.160.335
Fırın	594.318	511.229	664.691	906.254	1.553.830	1.823.429	5.857.179	5.792.019	5.895.852
Televizyon	1.994.621	1.859.333	8.025.118	12.462.924	15.035.590	20.345.757	20.792.058	18.238.948	12.642.537
Çamaşır Makinesi	743.957	865.747	1.022.120	1.684.687	2.470.644	4.057.729	4.433.810	5.410.212	5.407.789
Elektrik Süpürgesi	516.041	878.923	590.829	781.636	613.523	1.017.318	1.206.693	1.487.791	1.575.867
Dikiş Makinesi	255.667	150.980	28.515	31.974	32.581	22.511	10.956	-	-
Video	118.857	2.769	4.514	27.518	9.607	97.647	1.540	11.518	-
Müzik Seti	141.989	95.996	20.113	54.256	70.499	178.604	90.456	-	-

Otomotiv Sanayi Üretimi (Adet)

	1990	1995	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Otomobil	166.222	222.145	226.795	259.812	425.409	617.771	635.137	755.743	855.460
Otobüs	1.663	1.201	2.531	2.682	4.567	4.837	5.160	6.019	6.115
Minibüs ve Midibüs	12.668	11.223	9.915	12.824	38.891	59.169	59.070	28.991	38.264
Kamyon	16.679	19.172	7.056	12.223	18.707	31.125	39.324	37.026	32.536
Kamyonet	10.355	16.758	23.124	55.762	42.888	105.855	128.426	46.510	154.979
Traktör	30.739	38.295	15.054	10.371	29.288	38.240	38.155	42.496	38.456

Kaynak: - TÜİK - Rakamlarla Türkiye Ekonomisi, İTO-208.